

Handläggare: Liselotte van den Tempel
Tfn: 08-50809245

Till Norrmalms stadsdelsnämnd

Terapeutisk trädgård för äldreomsorgen - pilotprojekt

Förslag till beslut

För att finansiera utveckling av en modell för terapeutisk trädgård för äldreomsorgen ansöker stadsdelsnämnden om medel från landstingets miljöanslag och kompetensutvecklingsmedel hos staden centralt.

Sammanfattning

Förvaltningen föreslår att stadsdelsnämnden söker extern finansiering till ett pilotprojekt som handlar om att utveckla en terapeutisk trädgård för äldreomsorgen. Konceptet är tänkt att prövas vid dagverksamheten för äldre vid Mimer och vid servicehuset Riddarsporren. Om projektet slår väl ut blir det en del av den ordinarie verksamheten med högre livskvalitet för de äldre och en kompetenshöjning för personalen både vad gäller sociala och miljömässiga aspekter.

Förvaltningen hoppas att detta kan bli en modell för en terapeutisk trädgård även vid andra verksamheter inom äldreomsorgen i Stockholmsregionen.

För att genomföra detta projekt anlitas en odlingspedagog på konsultbasis för att tillsammans med personalen planera för och iordningställa en terapeutisk trädgård på verksamheternas gårdar. Personalen kommer att erhålla kontinuerlig fortbildning under processens gång.

Bidrag bör sökas dels från landstingets miljöanslag och dels kompetensutvecklingsmedel från staden centralt.

Ylva Tengblad
Stadsdelsdirektör

Lars B Strand
Avdelningschef

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för Strategi och stöd i samråd med Utföraravdelningen.

Bakgrund

Tidigare bakgrund

Stadsdelsförvaltningarna i innerstaden har drivit ett gemensamt projekt Grönskande levande gårdar – Agenda 21 innerstaden, där boende och personal i samarbete med fastighetsägare arbetat med närmiljön – sin gård. Det gemensamma arbetet med gården har lett till att den blivit både mer grönskande och en plats för social samvaro. På några av dessa gårdar t ex Vintertullens servicehus på Södermalm lades betoningen på att gården/trädgården skulle ha en *rehabiliterande* funktion. En processledare från projektteamet (Daina Måsviken) ledde arbetsprocessen tillsammans med personalgruppen, och skapade en gård anpassad till rehabilitering av strokepatienter. Själva anläggningsarbetet sköttes i nära samarbete med personalen av ett trädgårdsföretag efter en skiss utarbetad av personalen.

Tidigare forskning

Det finns idag mycket forskning som visar på naturens förmåga att hela människor i olika stadier och situationer av livet. Sjuka människor tillfrisknar snabbare, barn får bättre koncentrationsförmåga, dementa fördröjer sin senilitet och allmänt stressade människor återfår fokus efter att ha haft kontakt med naturen. En person som drabbats av demens förlorar minnesförmågan, men sinnena finns kvar som doft, smak, syn, hörsel och känsel.

Förvaltningens förslag

Förslag till modell för en ny variant av terapeutisk trädgård

En terapeutisk trädgård ska skapa förutsättningar för att uppleva olika sinnesupplevelser, men även uppmuntra till rehabilitering på ett roligt och stimulerande sätt. Det är viktigt att trädgården har en variationsrikedom som just skapar den stimulans till aktiviteter som är speciellt viktig när man blir äldre. Här finns också ett gyllene tillfälle att bidra till att öka den biologiska mångfalden genom ett varierat växtval t ex kulturhistoriska växter och sällsynta eller utrotningshotade arter. En grundförutsättning är också att odlingen och skötseln sker miljöanpassat både vad gäller medel och metoder.

För att skapa en terapeutisk trädgård behövs det relativt små medel. Det viktigaste är att se syftet med detta arbetssätt och hur det kan skapa ett större välbefinnande hos både de äldre, anhöriga och personalgruppen. Sinnenas Trädgård i Sabbatsbergsområdet har varit en föregångare genom att ha skapat en genomtänkt modell för hur en terapeutisk trädgård kan se ut och ett samarbete är givet. I det nya projektet kommer dock tonvikten mer att ligga på stor delaktighet från personal och de äldre i skötseln av trädgården.

Personal vid de äldreboenden som finns i Stockholmsregionen ska i framtiden beredas möjlighet att erhålla fortbildning genom att studera exempel på terapeutiska trädgårdar, vilka är mindre påkostade och där personalen haft möjlighet att påverka utformningen. Detta skapar en motiverad och miljömedveten personal som vill använda sin trädgård som en del i sitt arbete med rehabiliteringen av äldre.

Pilotprojekt

Utifrån tidigare erfarenheter från ”Grönskande levande gårdar” och ”Sinnenas Trädgård” vill förvaltningen nu således utveckla idén med en terapeutisk trädgård för äldre och personal inom äldreomsorgen anpassad till verksamheten i ett *pilotprojekt* vid dagverksamheten i Mimer och vid servicehuset Riddarsporren på Norrmalm. Syftet är att ge de äldre både en högre livskvalitet och en gynnsammare rehabilitering samt att utveckla kompetensen hos personalen och på sätt även bidra till en positiv arbetsmiljö. En annan viktig del är att den terapeutiska trädgården drivs miljöanpassat. En biologisk mångfald ska stimuleras genom växtval, odlingen sker ekologiskt utan bekämpningsmedel och handelsgödsel. Detta kommer att ingå i fortbildningen för personalen jämte de sociala aspekterna.

Projektet förutsätter stor delaktighet från personalen främst vid planering men även genom att delta i studiedagar för att höja kompetensen. För personalens del blir det således ett lärande i organisationen. Förvaltningen vill också tillmötesgå det intresse som finns i samhället för terapeutiska trädgårdar.

Projektets upplägg och tidsplan

Oktober – december 2002

Personalgruppen och konsulten träffas och lär känna varandra.

Därefter tillämpas den arbetsmodell som utvecklats av projektet ”Grönskande levande gårdar” och som varit mycket framgångsrik. Modellen finns beskriven i handledningsmaterialet ”Gårdspraktikan”.

1. 1-2 visionsmöten med personalen
 - enas om inriktningen för den terapeutiska trädgården
2. Kunskap inhämtas
3. Planering görs av gården utifrån det som fastställts i visionsmötena

Januari – april 2003

En detaljerad bild görs över de grönytor som ska anläggas, växtval görs mm av konsulten i nära samarbete med personalen och brukare

Beställning görs av material och utrustning mm

- utemöbler, växthus, odlingslådor, kompostbehållare, vattentunnor etc

Beställning av växter och jord mm

Sommaren – oktober 2003

Konsulten i samarbete med personalen och brukare planterar och sköter grönyterna

Konsulten i samarbete med Agenda 21 samordnaren skriver en rapport och gör en utvärdering av projektet.
Erfarenheterna från projektet sprids till andra verksamheter inom äldreomsorgen i Stockholmsregionen.

Utbildning och samverkan

Personalen får kontinuerligt under hela projektiden odlingspedagogisk fortbildning, som genomförs av konsulten.

Samverkan sker med fastighetsförvaltaren och förvaltningens lokalintendenter.

I processen deltar också de äldre själva och anhöriga.

Preliminär kostnadskalkyl

Konsultarvode för 14 månader	226 tkr
Material	
-växter	50 tkr
-växthus	35 tkr
-kompost	4 tkr
-sittmöbler	5 tkr
-övrigt	10 tkr
Summa	330 tkr

Egeninsatsen utgörs av bidrag från staden centralt och från Norrmalms stadsdelsförvaltning i form av arbetstid för Agenda 21 samordnaren, lokalintendenter samt personal vid aktuella verksamheterna samt en mindre kontantinsats från förvaltningens miljöanslag under år 2003.

Från landstingets miljöanslag sökes 50% av den beräknade kostnaden, dvs **165 000 kronor**. Från staden centralt söks **150 000 kronor**.

Rapport/pm

I en pm presenteras erfarenheterna från projektet och som ska fungera som en handledning för de verksamheterna som vill starta en terapeutisk trädgård i liten skala.

Utvärdering

En utvärdering görs genom ett frågeformulär till medverkande i projektet. Därutöver genomförs ett antal djupintervjuer av personal, brukare och anhöriga.

Pilotprojektet kommer att påbörjas endast under förutsättning att externa medel erhålles.

Bilagor

Barnchecklista